

ธรรมโอวาท หลวงปู่เหรียญ ๒

พระสุธรรมคณาจารย์
(หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

ธรรมโอวาท
หลวงปู่เหรียญ ๒

ที่ระลึกในงานกฐินสามัคคี ประจำปี ๒๕๖๐
วัดป่าพิชัยพัฒนมงคล (คลอง ๖)
วันอาทิตย์ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๐

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๓๙๔

ธรรมโอวาท
หลวงปู่เหรียญ ๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๖๐

จำนวนพิมพ์ : ๘,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถ.ประโคนชัย ต.ปากน้ำ
อ.เมือง จ.สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : ศิริส วชิระสุขจิตร

แยกสีและจัดพิมพ์ : แคนนา กราฟฟิค
โทร ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

สรรพทานัง ธรรมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

Facebook : Kanlayanatam

ขออนุโมทนา กับ คุณหมอชัยวัฒน์ พิสุทธิไพศาล ที่ได้มีศรัทธาพิมพ์หนังสือธรรมเทศนาของ **องค์หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ** ซึ่งท่านได้แสดงธรรมไว้ตามวาระโอกาสต่างๆ ที่ วัดอรัญญบรรพต เมื่อท่านแสดงธรรม ลูกศิษย์ได้ขออนุญาตบันทึกลงไว้ในม้วนเทป ในกาลต่อมาได้นำมาลงแผ่นซีดีไว้ทั้งหมด ๓๙ แผ่น คุณหมอชัยวัฒน์ พิสุทธิไพศาล ได้มาพบข้าพเจ้า (**พระครูสุทธิญาณโสภณ**) ที่ วัดป่าพิชัยวัฒนมงคล (คลอง ๖) ตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งอาตมาได้รับมอบหมายจาก **หลวงพ่ออินทร์ถวาย สันตุสสโก** วัดป่านาคำน้อย อำเภอนาขึง จังหวัดอุดรธานี ให้ทำหน้าที่กำกับดูแลการก่อสร้าง วัดป่าพิชัยวัฒนมงคล (คลอง ๖) ขององค์หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ คุณหมอชัยวัฒน์ พิสุทธิไพศาล ได้มีความดำริที่เป็นกุศลอยากจะทำหนังสือธรรมเทศนาของ หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ แจกเป็นธรรมทานในงาน

ทอดกฐินสามัคคีประจำปี ๒๕๖๐ ของวัดป่าพิชัยวัฒนมงคล (คลอง ๖) ได้ขอให้ข้าพเจ้าช่วยหากัณฑ์เทศน์ขององค์หลวงปู่ให้ด้วย ข้าพเจ้าได้พิจารณาคัดเลือกธรรมเทศนาขององค์หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ กัณฑ์ไหนๆ ก็ดีทั้งนั้น ฟังง่ายเข้าใจง่าย ได้ดำเนินการถอดแล้วพิมพ์เป็นจำนวน ๓ กัณฑ์

ในวาระโอกาสนี้อาตมาภาพขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของ คุณหม่อมชัยวัฒน์ พิสุทธิไพศาล และครอบครัว ที่มีจิตศรัทธาพิมพ์หนังสือธรรมเทศนาของ องค์หลวงปู่ เพื่อแจกเป็นธรรมทาน ขอบุญกุศลทั้งปวงที่คุณหมอ ได้กระทำให้บำเพ็ญ จงดลบันดาลคุ้มครองให้ คุณหมอและครอบครัว จงมีแต่ความสุขความเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป

ท้ายนี้ขอยกเอาพุทธสุภาสิตมาเป็นเครื่องส่งเสริมจิตใจให้เบิกบานยิ่งๆ ขึ้นไป

สพุทานัน ฌมฺมทานัน ชินาติ
การให้ธรรมเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

ขออนุโมทนา
พระครูสุทธิญาณโสภณ
ประธานสงฆ์วัดป่าพิชัยวัฒนมงคล

The image features a bright yellow background with several green leaves in the upper portion. The leaves are heart-shaped with prominent veins. In the center, there is a large, stylized Thai numeral '๑' (one). Below the numeral is the title 'อุบายฝึกจิตไม่ให้ช้องในโลกนี้' (Methods of training the mind not to be attached to this world). At the bottom, there is a date in Thai: '(แสดง วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓)'.

๑

อุบายฝึกจิตไม่ให้ช้องในโลกนี้

(แสดง วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓)

ตอนนี้ไปฟังพากันตั้งใจทำความสงบนิ่งสมาธิกัน ไป ฟังธรรมะ ไปด้วยสำรวมใจให้ดี ไม่สนใจไปที่อื่น ร่างกาย มีโรคภัยเบียดเบียนทำให้กระสับกระส่าย ทำให้ร่างกายนี้ เป็นปกติอยู่ไม่ได้ นั่นแหละเรียกว่าทุกข์กาย ทุกข์ขัง แปลว่า ทนได้ยาก ทนลำบาก ทนอยู่ไม่ได้ มันก็หมายความว่า มันแปรปรวนแตกดับลงไป นั่นแหละเรียกว่ามันทนอยู่ ไม่ได้ ร่างกายอันนี้ จิตใจเมื่อปล่อยให้มันเป็นทุกข์มากๆ เข้าไป มันก็เที่ยวไปเกาะนั่นช้อยนี้อยู่ในโลกสงสาร เนื่องจาก ว่ามันไม่รู้จักหนทางดับทุกข์ ไม่รู้ว่าจะทำยังไง เป็นทุกข์ มาแล้วก็ส่งใจคิดไปทั่ว วิตกวิจารณ์ไปทั่ว บางรายมันก็ คิดวิตกวิจารณ์ไปจนเหนื่อยอ่อน แล้วมันก็หายไปมันเอง บางรายมันไม่หายกลุ่มม็องอย่างแรงอยู่นั้น กินก็ไม่ได้ นอน ก็ไม่หลับ กระสับกระส่าย ประเภทนี้ละ มันฆ่าตัวตาย

เมื่อไม่มีอุบายระงับความทุกข์ทางใจได้ก็ถือว่าอยู่ในโลกนี้มันลำบากเหลือเกิน อย่าอยู่มันเลย ช่าตัวตายไปเสีย นึกว่าไปสู่อีกโลกหน้าจะสบาย เข้าใจผิด ไปสู่อีกโลกหน้าก็ไปเป็นทุกข์เดือดร้อนอยู่นั่นแหละ เพราะใจดวงเดียว ไม่ใช่มันมีหลายดวง ถ้าไปเกิดเป็นคนมาอีก กรรมที่ช่าตัวตายก็ตามติดตามมา ได้เวลาแล้วก็บันดาลให้เกิดความกลัวใจจนว่าไม่มีทางออก เดียวไปช่าตัวตายอีกจะมีสุขอะไรเล่า บุคคลช่าตัวตาย มีแต่กรรมแต่เวร เหมือนกับช่าคนอื่นนั่นแหละ แต่ช่าคนอื่นนั่นกรรมมันสนองเอา ก็เป็นเหตุให้คนอื่นมาช่าตนเหมือนกัน ที่ตนช่าตัวเองนี้ ไม่มีใครมาช่า ตนเองช่าตนเองลงไป

ขึ้นชื่อว่าจิตใจนี้ถ้าปล่อยให้เป็นทุกข์เดือดร้อนมากๆ เข้าแล้ว คิดไปทางอกุศล ไม่เป็นหนทางแห่งความสุขเลย อันบุคคลจะมีความสุขได้ ก็เพราะมารักษาใจดวงนี้แหละ ให้ตั้งมั่นอยู่ในศีลอยู่ในธรรม ตั้งมั่นอยู่ในศีล ทางกาย ทางวาจาก็ไม่ล่วงพुरुषบัญญัติ อันนี้ก็เป็นความสุขขั้นหนึ่ง บุคคลผู้ไม่มีบาปอยู่ในกาย อยู่ในวาจา อยู่ในใจแล้วก็มีสุขขั้นหนึ่งอยู่แล้ว แต่สุขขั้นนี้ก็ยังไม่พอ ต้องเจริญสมาธิสมถภาวนา เข้าไปเพ่งใจ ให้เข้าถึงความสงบ

ให้นิเวรณธรรมทั้งห้าระงับดับไป ใจรวมลงเป็นหนึ่ง อันนี้
ยิ่งมีความสุขมากกว่านั้นอีก มีความสุขมากกว่ารักษาศีล
นั้นอีก

แต่ว่าอานิสงส์แห่งการรักษาศีล ก็หนุนให้จิตใจ
สงบเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงว่าศีลมันก็มารวมอยู่ที่จิต
สงบนั้นแหละ **ปัญญา**ก็เกิดจากจิตที่สงบจากนิเวรณทั้งห้า
นั่นเอง ดังนั้นจิตนี้จึงชื่อว่าเป็นใหญ่ เป็นประธานกว่า
ธรรมทั้งหลาย ธรรมทั้งหลายย่อมเกิดจากจิตนี้โดยตรง
ธรรมที่เป็นอกุศลก็ดี ที่เป็นกุศลก็ดี ย่อมมีจิตนี้เป็นผู้
สร้างขึ้น เพราะฉะนั้น ให้ฟังพากันเข้าใจ ไม่ใช่มันมาเอง
บาปบุญ ถ้าใจไม่คิด ไม่ดำริขึ้นแล้ว ไม่มี แต่ว่าจิตนี้ก็
ต้องได้อาศัยร่างกายนี้แหละ จึงคิดไปทางบุญทางบาปได้
ถ้ามีแต่ลำพังจิต ไปทำบุญทำบาปอะไรไม่ได้เลย ต้อง
พิจารณาดู

ดังนั้นการปฏิบัติในพุทธศาสนา พระศาสดาจึงทรง
สอนให้สำรวมกาย สำรวมวาจา สำรวมใจ ไปพร้อมๆ กัน
เลย เพราะมันเนื่องกัน แล้วยังสอนให้สำรวมตา หู จมูก
ลิ้น กาย ใจ เข้าไปอีก เพราะว่าตาเป็นต้นนี้เหล่านี้ ถ้าเมื่อ
ไม่สำรวม ไม่พิจารณา จิตมันก็หลงไปตามตาเหมือนกัน

เช่น ตาไปเห็นรูปต่างๆ ถ้าเป็นรูปสวยรูปงาม จิตก็หลงรัก หลงใคร่ไปตามมัน ถ้าเป็นรูปที่ร้ายเช่นนี้ก็เกลียดชัง ไม่ต้องการ พระศาสดาจึงสอนให้สำรวจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เข้าด้วย สำรวจทำอย่างไร ก็ตาเห็นรูปก็ให้มีสติ รู้เท่าทันรูปที่เห็นนั้น รู้เท่าตาด้วย รู้เท่าวิญญานความรู้สึกในรูปนั้น วิญญานความรู้สึก ถ้าไม่รู้เท่าก็หลงอีก เพราะมันรู้ว่ารูปนั้นสวยงามอย่างนี้ ถ้าไม่มีวิญญานรู้ว่ารูปนั้นสวยงามอย่างนี้ มันก็ไปรักไปใคร่เลย อันนี้มันรู้ว่ารูปนั้นสวยงามอย่างนี้ มันแหละเมื่อเรากำหนดรู้เท่าทางตา ทั้งรูป ทั้งวิญญาน รู้เรื่องของรูปนั้นๆ ก็สักแต่ว่า ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่บุคคล ตัวตนเราเขาอะไรเลย อย่างนี้จิตก็ไม่หลงไปตามตาที่เห็นรูปนั้น

เราต้องศึกษาสำเหนียกให้ดี อย่าไปนั่งเฉยอยู่ การภาวนาก็ต้องทำใจให้สงบ แล้ววินิจฉัยเรื่องหมู่นี้แหละ อย่าไปวินิจฉัยเรื่องอื่น เรื่องอวัยวะเรื่องกายนี้ เรื่องรูปกับนาม สำคัญมาก เพราะจิตมันหลงอยู่ในรูปในนามนี้แหละ มันถึงหลงไปในเรื่องอื่นๆ ต้องให้เข้าใจอย่างนั้น ฉะนั้นเมื่อยังไม่รู้แจ้งในนามในรูปตามเป็นจริง เราก็ไม่พิจารณาเรื่องอื่น ก็พยายามทำใจให้สงบ แล้วเพ่งอยู่ใน

รูปธรรมนามธรรม ทำไมหนอจิตใจมันจึงผูกพันนักหนา มันยังสำคัญว่าเป็นเรา เป็นของๆ เรา รูปร่างอันนี้แหละ เป็นอย่างไร มันสวยงามจริงๆ หรือ มันเป็นแต่เพียงแค่สมมติเฉยๆ ก็พิจารณาให้มันรู้ เมื่อเราเพ่งดูให้ละเอียดถี่ถ้วนลงไป แล้วก็มันเป็นเพียงแค่สมมติเท่านั้นแหละ สมมติว่าตา ว่าหู ว่าจมูก ว่าลิ้น ว่ากาย ว่าใจ สมมติว่ากันเอาทั้งนั้นเลย ไม่ใช่ว่ามันเกิดเอง มันเป็นเอง ว่าชื่อต่างๆ หมู่นี้คนนี้แหละสมมติขึ้นมา แต่ภาษาก็ต่างกัน ภาษาบาลีท่านว่าจักขุ ภาษาไทยเรียกว่าตา ที่นี้ภาษาอื่นเขาจะเรียกอย่างไรก็ไม่รู้แหละ มันก็สมมติตามภาษาของตนนั้นแหละ ดังนั้นต้องวินิจฉัยให้รู้ว่าเป็นแต่เพียงสมมติเท่านั้น ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสต่างๆ หมู่นี้ล้วนแต่สมมติว่าเอาทั้งนั้นเลย แต่มันก็เป็น**สมมติ** **ลัจจะ** มันเป็นความจริงอย่างหนึ่ง จริงไม่เที่ยง จริงเป็นทุกข์ จริงเป็นอนัตตา มันจริงต่างกัน จริงในพระนิพพานนั้นจริงไม่เปลี่ยนแปลง ไม่เคลื่อนไหว คงที่ เป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ให้พึงพิจารณาเทียบเคียงกันความจริงสองอย่างนี้

บัดนี้ดวงจิตมาอาศัยอยู่ในสมมติบัญญัติอันนี้ เรียกว่ามาอาศัยอยู่ในของไม่เที่ยง เมื่อพิจารณาเห็นด้วย ปัญญาแล้ว มันจะไม่กำหนดยินดีในรูปในนามนี้เลย เพราะว่ามันเป็นเพียงแค่สมมติว่ากันเท่านั้นแหละ ที่จริง ไม่ใช่ของเราของเขาอะไร ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หมู่นี้ แม้แต่ใจก็ไม่ใช่ของเรา ที่ว่าใจเรา สมมติ เอานี้ก็ดี แต่ถ้า ฟังลงถึงปรมาตถธรรมจริงๆ ไม่ใช่ของเรา จิตอันนี้ก็ดี เอ้า เป็นของเราที่ไหน มันมีเราที่ไหนนั้น ทบทวนดูกายนี้ หรือเป็นเรา ไม่ใช่ ใจนี้หรือเป็นเรา ไม่ใช่ ถ้าใจเป็นเรา เป็นของๆ เรา มันก็บังคับได้สิ มันก็ไม่เกิด ไม่ดับ ไม่แปรปรวนไป มันก็ไม่สร้างกิเลสพันห้า ตัณหาร้อยแปด ขึ้นมา ถ้าบังคับได้จริงๆ มันก็ไม่สร้าง เพราะกิเลสเหล่านี้ มันทำให้คนเราเป็นทุกข์อยู่ในวัฏสงสารอันนี้มากมาย แต่ นี่มันไม่ฟัง มันบังคับไม่ได้ มันจึงสร้างกิเลสตัณหา สารพัดขึ้นในใจตัวเองก็เพราะใจนี้มันหลง มันไม่รู้จักจริง มันถึงได้สร้างกิเลสตัณหาขึ้นมา บัดนี้เมื่อได้เกิดมาพบ พระพุทธรักษาแล้ว ได้มาปฏิบัติตาม คีล สมาธิ ปัญญา เข้าไปฝึกใจให้สงบตั้งมันลงไป ไม่หวั่นไหวต่ออำนาจฝ่าย ต่ำที่กระทบกระทั่งมาเช่นนี้แล้ว ก็ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็น

สิ่งที่ตนอาศัยอยู่นั้นะ ให้เห็นแจ้งตามเป็นจริง เห็นแจ้งตามเป็นจริง ก็เห็นความไม่เที่ยง ความเป็นทุกข์ ความเป็นอนัตตา นั้นแหละคำว่าเห็นแจ้งตามเป็นจริง เพราะว่าความจริงมันมีอย่างนั้น

เมื่อเห็นจริงโดยสมมติอย่างนั้นแล้ว บัดนี้ก็ปล่อยวางสมมติเหล่านั้นไว้ตามสภาพ แล้วจิตรวมลงเป็นหนึ่งแล้ว บัดนี้แล้ว มันก็จริงในอริยสัจจะเพราะว่ามันจริงใจ แล้วจริงว่านามรูปนี้ควรปล่อยวาง ไม่ควรถือมันไว้ ขึ้นถือมันไว้มันเป็นทุกข์ เห็นแจ้งอย่างนี้แล้วจึงปล่อยวางแล้ว จิตจึงได้รวมลงเป็นหนึ่ง บัดนี้มันถึงอริยสัจจะ แปลว่าความจริงอย่างยิ่ง ความจริงอย่างประเสริฐ ความจริงอันนี้ไม่ได้อิงอาศัยรูปนาม ไม่ได้อิงอาศัยอะไรเลย เรียกว่ามีอันเดียวอย่างนี้ มันถึงไม่มีสิ่งกระทบกระทั่ง มันถึงไม่เป็นทุกข์เพราะมีอันเดียว ใจที่จิตมันยึดชั้นนี้ทำ ก็มันเฝ้ากันอยู่เลย จิตกับชั้นนี้ เมื่อรูปธรรมนี้แปรปรวนไป ก็กระทบกับจิตนั้น จิตก็ทนอยู่ไม่ได้ ดิ้นรนกระสับกระส่าย ถ้าจิตนี้ยังมาอาศัยอยู่ในรูปนามนี้ตราบไต่แล้ว จิตนี้ก็เป็นทุกข์อยู่อย่างนั้น เพราะมาอาศัยอยู่ในของไม่เที่ยง อาศัยอยู่ในสิ่งที่บังคับไม่ได้ ไม่เป็นไปตามใจหวัง

ดังนั้นละ เมื่อจิตนี้ยังอาศัยในขั้นนี้ห้านี้ตราบได้ ก็เป็น
ทุกข์อยู่ตราบนั้น

ให้ฟังพากันภาวนาพิจารณาให้เข้าใจ อย่าไปทำเป็น
ไม่รู้ไม่ชี้ เมินเฉย ผู้ใดเมินเฉยยังเป็นทุกข์หนักเลย สารพัด
เรื่องยุ่งยากอะไร ประดังประเดเข้ามาจิตยึดเอาหมดเลย
สาเหตุที่จะหนักใจมาก เป็นทุกข์หลาย ก็เพราะเนื่องมา
แต่มันไม่ปลงไม่วางขั้นนี้แหละ เมื่อมันยึดขั้นนี้แล้ว
มันยึดไปหมดเลย บัดนี้เรื่องภายนอกที่กระทบกระทั่งมา
มันก็ยึดเอาไว้ ตีมาก็ยึดเอาไว้ ชั่วมาก็ยึดเอาไว้ บัดนี้ดี
กับชั่วก็มารบกัน มาทำจิตใจนี้ปั่นป่วน หวั่นไหว คิดดีไป
หน่อยหนึ่ง เอ้า ความชั่วก็ไม่ยอม มันก็ผลักดัน ให้คิดชั่ว
ไปอีก ตัวเองตกอยู่ภายใต้อำนาจของความคิดเหล่านี้
มันถึงเป็นอย่างนั้น จะไม่ให้จิตใจเป็นทุกข์เดือดร้อน
อย่างไรเล่าบัดนี้เมื่อบุคคลมาฝึกจิตนี้ให้ตั้งมันลงไปด้วยดี
เรื่องชั่วมากระทบกระทั่งเข้าก็ไม่ยึดถือเอา มันรู้นี้ เมื่อ
ไม่ยึดถือ มันก็ดับไป สิ่งต่างๆ เมื่อจิตไม่ยึดถือเอาเท่านั้น
มันดับไปเองเลย ไม่ต้องไปกำหนดใจละมันให้ลำบาก
พอแต่จิตรู้ว่าอันนั้นมันเป็นของไม่เที่ยง หรือว่าเรื่องนั้น
เป็นเรื่องชั่ว ไม่ควรยึดถือเอาอย่างนี้ มันรู้อย่างนี้มันก็

ปล่อยวาง ไม่ยินดียินร้ายตามเรื่องที่มากระทบกระทั่งนั้น
มันก็อยู่ไม่ได้ เรื่องต่างๆ ก็ดับไป ใจก็เป็นปกติอยู่

จุดประสงค์ของการปฏิบัติ ให้พากันเข้าใจ ไม่ใช่
จะทำใจให้สงบอยู่ในปัจจุบันนี้ เมื่อออกจากสมาธิไปแล้ว
จิตใจก็ยังหวั่นไหวตามอารมณ์ต่างๆ อยู่ดังกล่าวมาแล้ว
นั่นมันก็ใช้ไม่ได้ มันจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อเรานั่งสมาธิ จิตใจก็
สงบอยู่ รู้วิธีสำรวจจิต รู้วิธีพิจารณาธาตุสี่ ชั้นห้า ทั้ง
อย่างหยاب อย่างกลาง อย่างละเอียด อะไรก็รู้ตลอดไป
หมดเลย เมื่อจิตมันรู้ชัดตามเป็นจริงแต่ละสิ่งละอย่าง
มันยังไม่หวั่นไหว แม้ว่าร่างกายสังขารนามรูปอันนี้จะ
วิบัติแปรปรวนไปอย่างไร จิตมันก็ไม่เป็นทุกข์เดือดร้อน
แล้วเพราะมันถือว่าไม่เป็นของเรา ไม่ถือว่าเป็นตัวตน
ของเรา เหมือนอย่างเรือเป็นที่อาศัยของร่างกาย เรือนั้นก็
ไม่ใช่ของเรา สร้างขึ้นด้วยสัมภาระภายนอก เช่น ไม้ต่างๆ
เป็นต้นไม้หมั้นั้น ไม้ใช่ของใครอีกแหละ ต้องพิจารณา
เห็นไปทุกสิ่งทุกอย่างไปเลย เมื่อมันเห็นแจ้งไป หลายอย่าง
ประกอบกันเข้าแล้ว จิตใจก็หายสงสัย และไม่ยินดีไม่
ยินร้ายซ้ำ เมื่อเห็นจริงตามสภาพความจริงแล้ว ก็ไม่มี
อะไรจะให้ยินดียินร้าย จะไปยินดียินร้ายทำไมเล่า ทำไม

ถึงว่าอย่างนั้น ว่าอย่างนั้นก็เพราะว่าสภาวะธาตุทั้งหลาย
เกิดขึ้นมาแล้ว ก็แปรปรวนแตกดับลงไปเป็นธาตุอยู่ของ
เก่า ต้นไม้ใบหญ้า เมื่อร่วงหล่นลงสู่พื้นดิน นานเข้าก็กลายเป็น
เป็นธาตุดินไปนี่แหละ ร่างกายของคนเราก็เหมือนกัน เมื่อ
จิตวิญญาณออกจากร่างนี้แล้ว ร่างอันนี้ก็เนาเปื่อยผุพัง
เป็นธาตุดิน ธาตุน้ำไป ของเก่าถ้าหากว่าเอาไปเผาไหม้ก็
กลายเป็นธาตุดินไป ถ้ำต่างๆ กับกระดูกหมู่นั้นก็เหลือ
แต่ธาตุดินเท่านั้น ถ้าเผาแล้ว ธาตุน้ำก็เหือดแห้งไปแล้ว
ธาตุลม ธาตุไฟไปหมดแล้ว ยังเหลือแต่ธาตุดิน คือ
กระดูก คือแก่นนั้นแหละ

ความจริงมันมีอย่างนี้ แล้วจะให้จิตยินดียินร้ายไป
ทำไมละ จิตเห็นแจ้งอย่างนี้แล้วก็ไม่นินดี ไม่นินร้าย ก็เป็น
ความรู้สึกกลางๆ ต่ออารมณ์เหล่านี้ แต่ละวันแต่ละคืนนะ
เช่น รูปคนก็ดี ใครจะประดับประดาสวยงามอย่างไรๆ
ก็ช่าง มันก็ไม่หลง เพราะว่าสิ่งที่มาประดับก็ธาตุดิน
สร้อยคอ ตุ่มหู แหวนเพชร นาฬิกาข้อมืออะไร หมู่นี้ก็
ธาตุดินทั้งนั้นแหละ ผ้านุ่งผ้าห่มก็ธาตุดิน อย่างนี้พิจารณา
ลงไปให้เห็นเป็นธาตุดินตามธรรมดา เรียกว่าธรรมดาก็เป็น
ธาตุดินอย่างนั้นจริงๆ เลย ไม่เป็นอย่างอื่น บัดนี้ตลอด

ถึงอวัยวะร่างกายน้อยใหญ่ทั้งหลาย มันก็เป็นธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม แต่ว่าธาตุเหล่านี้ เมื่อเวลาร่างกายนี้มันคุมกันอยู่ มันก็มีอยู่แต่ดูเหมือนจะเหลือแต่ธาตุดิน ธาตุน้ำเท่านั้นแหละ

คนเราเมื่อตายลงไปแล้ว จิตออกจากร่างนี้แล้ว ส่วนธาตุไฟกับธาตุลมหายไปแล้ว ไม่มีแล้วอยู่ในกายนี้ เราต้องซอกแซก พิจารณาให้มันละเอียดถี่ถ้วนลงไปอย่างนี้ แล้วมันก็หายสงสัย หายสงสัยในรูปในนามนี้ หายสงสัยยังไร หายสงสัยว่ารูปนามนี้ไม่เป็นที่น่ารักน่าเกลียดอะไรเลย เป็นอะไรละ ก็เป็นสภาวะธาตุ ธรรมดาของมันเท่านั้นเอง จิตก็ไม่เข้าไปยึดถือ ไม่ไปสำคัญว่าของเราของเขา ไม่สำคัญว่าสวยว่างามอะไรนี้ จิตใจเมื่อเจริญสมถะ วิปัสสนาเพ่งพิจารณาให้มากๆ เข้าไปแล้ว ความจริงก็จะปรากฏขึ้นในใจ อย่างนี้เรียกว่าจิตหายสงสัย เมื่อได้เพ่งพิจารณาถี่ถ้วนแล้ว เมื่อหายสงสัยแล้ว มันก็ปล่อยวาง หมายความว่ารูปธรรมนามธรรมนี้ ไม่เป็นที่ควรยึดถือ ควรปล่อยควรวางไว้ตามสภาพ เมื่อวางได้จริงๆ ใครสรรเสริญมาก็ไม่เพลินไปตามเขา ใครนินทาว่าร้ายมาก็ไม่หวั่นไหวไปตาม ไม่โกรธ ไม่เกลียดต่อบุคคลผู้กล่าวคำ

หยาบโลนต่อตนของตานั้น ถ้าเขาสรรเสริญนินทามา จิตใจมันตั้งมั่นเป็นปกติได้ นั่นแหละก็แสดงว่ามันไม่ถืออ้อ วัชณ์ห้าว่าเป็นตัวเป็นตน มันจึงวางลงได้ ในเมื่อคำสรรเสริญคำนินทามาถึงเข้า หรือว่าเวลามีความสุขสบายก็ไม่หลง ไม่เพลिन เวลาที่มีความทุกข์เกิดขึ้นในกายนี้ จิตใจก็ไม่หลงทุกข์เหล่านั้น ไม่โทมนัสคับแค้น เพราะไม่ถือว่าเราเป็นทุกข์ กำหนดรู้ว่าร่างกายมันเป็นทุกข์ต่างหาก มันแปรปรวนไป ทาทางแตกดับ มันไม่คงที่อยู่ได้

จิตมารู้ชัดตามเป็นจริงอย่างนี้แหละ จึงหายสงสัย เมื่อหายสงสัยแล้วก็วางอุเบกขาลง จิตก็สงบอยู่ ก็ยับยั้งอยู่ในความสงบนั้น เมื่อรู้จริงเห็นแจ้งก็ยับยั้งอยู่ในความสงบนั้น ความสงบอันนี้ ทั้งสงบด้วย ทั้งรู้ยิ่งด้วย ทั้งหายสงสัยในรูปในนามนี้ด้วย เพราะฉะนั้นการฝึกจิตอย่างนี้นะ เรียกว่าเราฝึกไม่ให้มันข้องอยู่ในโลกนี้ ถ้าผู้ใดเบียดต่อความเป็นอยู่ในโลกนี้แล้ว ก็เอาซิ ฝึกจิตใจนี้เข้าไป ให้มันปลงมันวางโลกอันนี้ทั้งหมดเลย มันปลงมันวางด้วยศีล ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญา เมื่อศีล สมาธิ ปัญญาบังเกิดขึ้นในจิต รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว จิตใจก็กล้าหาญ เข้มแข็ง ปล่อยได้ วางได้ ปล่อยรูปธรรมนามธรรมนี้

ไว้ตามสภาพได้เลย จิตใจไม่หลงยินดียินร้ายกับมัน
จะเป็นอย่างไรก็แล้วแต่ เรื่องของมัน นี่แหละ เป็นจุด
มุ่งหมายในพระพุทธศาสนาี้ เพราะฉะนั้น เมื่อผู้ใด
ได้ยินได้ฟังแล้ว ก็ให้ฟังฝึกจิตใจของตนให้เป็นไปตามนี้
ถ้ายังหลุดพ้นไม่ได้ ก็ให้มันรู้ รู้ทางที่ถูกต้องไว้ ดังแสดงมา

๒

จิตที่ฝึกมาแล้วนำสุขมาให้

(แสดง วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๓๓)

พึงพากันตั้งใจสำรวมใจของตนให้ดี การทำดีมันได้ดี พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้คำนี้ อย่างเป็นทางการไม่สำคัญ ให้พึงพากันวินิจฉัยให้ดี เพราะความดีกับความชั่วมันเป็นปฏิปักษ์ต่อกันและกัน เมื่อทำความดีให้มากไว้ ความชั่วมันก็ไม่มีกำลังที่จะมาครอบงำจิตใจได้ การทำความดีก็คือการฝึกจิตใจให้เข้มแข็งในการทำความดี เพราะว่าทั้งกาย ทั้งวาจา ทั้งใจ มีใจเป็นใหญ่ มีใจเป็นผู้บังคับบัญชา และวาจา ดังนั้นถ้าใจไม่ตั้งมั่นต่อความดี มันจะบังคับกายให้ทำดีพูดดีไม่ได้ เมื่อใจมันชอบความดี มันตั้งมั่นอยู่ในสุจริตธรรม ชอบความบริสุทธิ์นั้นแหละ มันจึงใช้กายวาจาทำพูดไปในทางที่ดี

การทำดี ก็เหมือนอย่างทีบุคคลฟอกผ้าด้วยสบู่ หรือผงซักฟอก ต้องได้อาศัยการขยี้ผ้าให้นานสักหน่อย ถึงแม้จะเอาผงซักฟอกไปแช่แล้วก็ตาม ก็ยังได้ขยี้ใส่น้ำไปมาหลายครั้ง กว่าว่าสิ่งสกปรกที่ติดอยู่กับผ้า มันจะถูกกำจัดออกไป จะทำให้ผ้านั้นขาวสะอาดได้ ก็ต้องลงมือทำอย่างนั้น อันนี้ฉันใดก็อย่างนั้นแหละ การฝึกฝนจิตนี้ เราจะไปทำนิดๆ หน่อยๆ ให้มันขาวสะอาด ให้จิตใจนี้บริสุทธิ์ไม่ได้ ทำน้อย มันก็ติดตามน้อยนั้นแหละ ทำมากก็ติดตามมาก บัดนี้เมื่อความดีมีกำลังน้อย ก็ทำให้มีความสุขแต่น้อยเดียว ครั้นความดีหมดไปแล้ว ความสุขก็หมดไปตามกัน มันเป็นอย่างนี้ ชีวิตจิตใจของคนเราพิจารณาดูให้ดี คนทั้งหลายก็ไปเห็นแต่ว่าเมื่อมีเงินมาก ๆ นั้นแหละจึงจะมีความสุข แต่ในทางพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงว่า **จิตตั้ง ทนตั้ง สุขาวะหัง** จิตที่ฝึกฝนดีแล้วนำสุขมาให้

ดังนั้นจึงว่ามันตรงกันข้ามกับความเห็นทางโลกเขา แต่เมื่อมาวินิจฉัยดูแล้ว พระพุทธภาษิตนี้ถูกต้อง เพราะว่าเงินทองข้าวของ มันจะได้มาก็เพราะจิตดวงนี้แหละมันฉลาดหา เพราะฝึกฝนจิตดวงนี้ เริ่มแต่การศึกษาเล่าเรียน

วิชาความรู้ต่างๆ โนนมา แล้วก็ไม่ใช่แต่ศึกษาท่องจำเอา
เฉยๆ ยังลงมือปฏิบัติฝึกไปในตัวอีกด้วย เขาเรียกว่าวิธี
ปฏิบัติหรือปฏิบัติการณ์นั้นแหละ **วิชาการ** ได้แก่การเรียน
การท่องจำเอาให้ได้ **ปฏิบัติการณ์** ได้แก่ลงมือทำ ฝึกไปตาม
ที่เรียนรู้นั้น ให้มันชำนาญชำนาญ บางคนเรียนรู้อำได้แล้ว
ไม่ได้ฝึกฝน เวลาอยู่กับสำนักการศึกษาเล่าเรียน เช่นนี้
พอเรียนจบมาแล้ว แม้จะเรียนซ่อมเครื่องยนต์เหล่านี้ เมื่อ
เครื่องยนต์เสีย ซ่อมไม่เป็น บางอย่างก็แก้ไม่ตกเลยเพราะ
ไม่ได้ฝึกกับครูกับอาจารย์มา อันนี้ฉันใดก็อย่างนั้นแหละ
ในทางธรรมก็มีหลักวิชาที่เราจะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งพระ-
พุทธเจ้าแสดงไว้ นักปราชญ์ เกจิอาจารย์สมัยปัจจุบัน
ท่านได้คัดเลือกรวบรวมเอาไว้ เพราะท่านรู้ว่าต่อไป
เบื้องหน้าความจำของกุลบุตรจะมีน้อยลง ถ้าไม่รวบรวม
ไม่กลั่นกรองเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นทาง รวบรวม
ตัดตอนไปนี่มาพิมพ์ไว้ กุลบุตรก็จะไม่รู้แนวทางปฏิบัติ
เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้ามีมาก

ดังนั้น**สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิร
ญาณวโรรส** ท่านเป็นนักปราชญ์ทางตำราด้วย ทางปฏิบัติ
ด้วย ท่านจึงได้รวบรวม แปลจากบาลีมาเป็นภาษาไทย

ที่เรียกว่า **นวโกวาท** แปลว่า โฉวาทสอนภิกษุผู้บวชใหม่ นั้นแหละ รวบรวมเอาหัวข้อธรรมอันเป็นแนวทางปฏิบัติ มาพิมพ์เป็นเล่มไว้ จึงได้หามาแจกกันดูกันอ่าน ท่องจำ เรียนเอาให้ได้ แล้วก็ลงมือปฏิบัติไปตามนั้น เมื่อได้ฝึกหัด ลงมือปฏิบัติไป มันก็ชำนาญชาญไป โดยอาศัยมีครูบา อาจารย์แนะนำไป พร้อมชี้แจงเหตุผลในธรรมะแต่ละอย่าง หรือวินัยแต่ละข้ออย่างนี้ เมื่อได้เรียนหลักวิชานั้นมาแล้ว ท่านอธิบายให้ฟังอย่างไร ก็เข้าใจง่ายได้ ผู้ใดไม่เรียน หลักวิชามาเช่นนี้ ท่านจะอธิบายให้ฟังอย่างไร ก็ยากที่จะเข้าใจ

เพราะฉะนั้น จึงสมควรเรียนท่องจำ เอาหลักธรรมะ หลักวินัยให้ได้ แม้ว่าผู้บวชเข้ามาจะอยู่ไม่นานก็ตาม ก็ ต้องเรียนให้รู้ไว้ เช่น เรียนท่องจำเอาคำไหว้พระสวดมนต์ คำถวายทานต่างๆ นี้ เมื่ออยู่ไม่ได้ ลืกรอกไป ก็จะได้ เป็นอุบายที่ดี แล้วก็ได้นำหมู่ผู้ที่ไม่ได้เรียนได้จำ ผู้ที่ไม่ได้บวช นำหมู่คณะทำบุญทำทาน กล่าวคำถวายทาน นำหมู่ไหว้พระสวดมนต์อย่างนี้ มันก็เป็นประโยชน์ เป็น บุญเป็นกุศล ทั้งแก่ตนและผู้อื่น เป็นการอบรมสันดาน

ให้ดีขึ้น การที่บุคคลเราจะหลุดพ้นจากทุกข์ภัยในวัฏสงสาร
นี้ไปได้ ก็เพราะมีความรู้ในธรรมในวินัย คำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้านี้แหละ ถ้าไม่มีความรู้อย่างว่านี้ มันจะเอา
ตัวรอดไม่ได้เลย จะทำอะไรจะไปในทางที่ผิดศีลผิดธรรม
เข้าไป แล้วก็บาปอกุศล บาปอกุศลนั้นก็นำบุคคลนั้น
ไปสู่ทุกข์ในโลกหน้าต่อไป เป็นอย่างนี้

ชีวิตของคนเราให้เข้าใจ เนื่องจากว่าลำพังสติปัญญา
ของเรา เราไม่สามารถจะรู้บาปบุญคุณโทษได้โดยแจ่มแจ้ง
อันเราจะรู้ได้เพราะได้มาฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ผู้รู้ลึกซึ่งลงไป ก็เพราะเรียน ได้ท่องจำเอาหลักธรรมคำ
สอนดังกล่าวมาแล้ว มาเก็บไว้ในจิตใจของตนเองเช่นนี้
มาเทียบดูกับความประพฤติทางกายวาจาของตน ว่ามันตรง
ตามคำสอนที่ตนเรียนมาหรือไม่ นั่นแหละ เราย่อมเอา
คำสอนมาไว้ในใจ มาเป็นตำราอยู่ในใจ เมื่อเรามาเทียบดู
ก็รู้ว่าความประพฤติตรงธรรมตรงวินัยหรือไม่ มันรู้ได้
เพราะตนได้จำหลักวิชาไว้ในใจแล้ว ว่าทำอย่างนั้นมันผิด
ทำอย่างนี้มันถูก มันอยู่ในใจแล้ว เพราะฉะนั้น ความ
ประพฤติจึงไม่เหลวไหล เรียกว่าผู้นั้นทำความดีสม่ำเสมอ
ไปได้ เพราะมีความรู้อยู่ในใจ รู้ทำอย่างนี้ ผิดอย่างนี้

ผิดอย่างนี้ รู้อยู่ในใจ ก็ไม่ใช่กายทำ ไม่ใช่วาจาพูดไปในทางที่ผิดนั้น เมื่อรู้ว่าทำอย่างนี้พูดอย่างนี้ไม่ผิด ตรงตามคำสอนที่ทรงอนุญาตเช่นนี้ ก็ทำไปพูดไปก็ไม่ผิด แล้วเมื่อตนทำถูกพูดถูกไปเรื่อยๆ ใจก็สบายเพราะการทำถูกพูดถูก ทำให้ใจเย็นสบาย เกิดเป็นบุญเป็นกุศลขึ้น ถ้าหากว่าทำผิดพูดผิดไปแล้ว เกิดอกุศลขึ้นในจิต อกุศลก็ทำให้จิตเดือดร้อนเศร้าหมองขุ่นมัว หาความสบายไม่ได้เลย

ที่ท่านกล่าวว่าทำชั่วได้ชั่วนั้น คือว่าไม่ได้หมายเอาภายนอกนะ หมายเอาภายในนี่ เพราะบางคนทำชั่วแล้วมันไม่ได้ให้ผลภายนอกก็มี แต่ว่าภายในใจแน่นอนแหละ ผู้ทำชั่วย่อมเศร้าหมอง ขุ่นมัว เราร้อน ไม่เบิกบาน อันนี้เป็นลักษณะแห่งกรรมอันชั่วที่เกิดขึ้นในใจ เช่นอย่างบุคคลผู้มีความโลภจัดอยู่ในใจอย่างนี้ ไปเห็นสมบัติผู้อื่นมากๆ เข้า อยากได้ คิดวิตกวิจารณ์ ทำอย่างไรจะได้คิดเท่าใด จิตใจเราร้อนไปเท่านั้น เพราะว่าบุญตัวน้อย คิดอย่างไรก็ได้ไม่มากอย่างเขา ถ้าจะคิดไปเบียดเบียนเขาก็ยังเป็นทุกข์หลาย กลัวว่าเจ้าหน้าที่เขาจะจับได้ ฟ้องร้องแล้วติดคุกติดตะราง ก็ยิ่งเดือดร้อนใจ เป็นอย่างนี้ละ

การที่บุคคลปล่อยใจให้จิตใจตกไปในทางบาปอกุศล มันก็
เร่าร้อน เมื่อมันเร่าร้อน มันมัวหมองอยู่ในปัจจุบันชาตินี้
แล้วไม่เพียรชำระให้มันโปร่งใสสะอาด เมื่อละโลกนี้ไปสู่
โลกหน้า มันก็มีแต่ทุกข์นั้นแหละติดตามไป มันทำใจให้
เศร้าหมอง ชุ่มมัว อยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว มีบาปอกุศล
ครอบงำอยู่นี้แล้ว จะเอาความสุขมาแต่ไหน ก็มีแต่ความ
ทุกข์ติดตามไป ไปเกิดที่ไหนก็เป็นทุกข์อยู่ในที่นั้น

ตรงกันข้ามกับบุคคลผู้ไม่ละความเพียร แม้จะเป็น
นักบวชที่ดี เป็นคฤหัสถ์ที่ดี ผู้ใดรู้อย่างงั้นแล้ว ก็
พยายามรักษาจิตใจของตนให้สะอาด ไม่ให้คิดไปทาง
บาปอกุศล ให้ตั้งมั่นยินดีอยู่ในกองการกุศลความดี ที่
ตนใช้กายทำ ใช้วาจาพูดเสมอไป เมื่อใจมันยินดีในบุญ
กุศลแล้ว ก็เมื่อบาป ก็ละบาปไป บุญกุศลเกิดขึ้นในใจ ก็
ขจัดบาปอกุศลหรือกิเลสต่างๆ อันครอบงำจิตใจออกไป
ใจก็โปร่งใสสะอาด อย่างที่เคยพูดมาบ่อยๆ อยู่หนึ่งแหละ

เราจะไปเอาเวทย์มนต์กลคาถาที่ไหน จะไปสะเดาะ
เคราะห์ไปผูกดวงอะไร จะไปบนบานบวงสรวงเทวดารักษ
อะไร ให้มาช่วยขจัดความเศร้าหมองแห่งจิตใจอันนี้ออก
ไป ให้ใจโปร่งใสบริสุทธิ์เช่นนั้นนะ มันไม่มี ไม่มีในโลกนี้

พระพุทธเจ้าก็ไม่ได้สอนไว้เลยแล้ว โดยเหตุผลแล้ว สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มนุษย์สมมติกันขึ้นมาทั้งดั่งกล่าวนั้น ไม่สามารถที่จะมาช่วยขจัดกิเลส บาป อชรรณ ออกจากหัวใจของคนได้ แม้พวกเหล่านั้นก็ยังมีกิเลสอยู่เหมือนกัน ก็ยังกำจัดกิเลสออกจากหัวใจไม่หมด เป็นแต่เพียงว่ามีบุญบางส่วนเท่านั้นแหละ นำไปอำนวยผลให้มีความสุขความเจริญอยู่ได้ แต่ส่วนกิเลสก็ติดตามไปอยู่อย่างนั้นแหละ จะไปเป็นเวทดา กิเลสบางอย่างก็ตามไปอยู่ ไม่ใช่ว่าเป็นเวทดาแล้วกิเลสจะหมดไปสิ้นไป ไม่ใช่อย่างนั้น มันก็ยังมีอยู่ เช่นสวรรค์หกชั้น ก็มีกามคุณอยู่ แต่ว่ากามคุณของเวทดา ละเอียดขึ้นไปกว่ากัน เมื่อเวทดาชั้นสูงขึ้นไปเท่าใด ความยินดีในกามก็ละเอียดเข้าไป น้อยเข้าไปโดยลำดับไป ท่านกล่าวไว้ว่าชั้นที่หกโน่น เพียงแต่มองหน้ากัน ยิ้มใส่กันเท่านั้น แล้วก็แล้วไปเลย มันเป็นอย่างนี้

เรื่องกามคุณนี้ มันละเอียดไปโดยลำดับ เราจะสันนิษฐานดูได้ ในโลกนี้ก็พอจะรู้ได้ กามคุณของสัตว์อย่างนี้ มันก็หยาบกว่ามนุษย์อย่างนั้นแหละ ไม่ต้องอธิบายให้มาก ก็พอรู้ได้ ต้องสังเกตดู บัดนี้กามของมนุษย์นี้ก็มีหยาบกว่ากัน ละเอียดกว่ากัน ท่านผู้ดีเขาก็ละเอียดกว่า

คนหยาบ คนที่อยากจนขั้นแค้นต่างๆ เพราะว่าคนที่อยากจน
อยู่อย่างสกปรกโสมมอะไร ก็ไม่ละเอียดประณีตบรรจงเลย
มีความสุขน้อย มีความทุกข์มาก เป็นอย่างนี้แหละโลก
สันนิบาต อันนี้ต้องพิจารณาดู มันมีหยาบมีละเอียดกว่ากัน

ทีนี้ถ้าบุคคลไปติดอยู่แต่กามอันมันหยาบๆ นั้น
นั้นแหละมันเป็นเหตุให้เราทำบาป ทำบาปทำกรรม
เบียดเบียนซึ่งกันและกันไม่หยุดไม่หย่อนหมุ่นี่ มันก็
ล้วนแต่อาศัยกามคุณหยาบๆ นั้นแหละ ความรักอันไม่มี
ขอบเขตนั้น เมื่อมีผิวมีเมียมาแล้วอย่างนี้ ก็ไม่พอใจอยู่
แต่ในผิวในเมียเท่านั้น ไปเห็นรูปอื่นสวยสดงดงามกว่า
อยากได้ขึ้นมาแล้ว ก็ดิ้นรนแสวงหา อย่างนี้ถ้าเกิดต่าง
คนต่างก็ชอบใจ ไปเจอกันเข้า เอ้า ก็แย่งกัน ใครดีก็
ใครอยู่ ใครไม่ดีก็ตายไปนี่ละ กามคุณอย่างหยาบๆ มัน
เป็นอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงเปรียบเทียบไว้ เหมือนอย่างใครง
กระดุกของสัตว์ที่เขาฆ่าแหละแล้ว ยังแต่เนื้อติดอยู่กับ
กระดุกนิดๆ หน่อยๆ พวกสุนัขก็ไปกัดกินอยู่นั้น กว่าจะ
ได้กินแต่ละชิ้นนิดๆ หน่อยๆ ต้องไปเคี้ยวกระดุกอันนั้น
มันแข็งนะ เอาอยู่อย่างนั้น แม้จะเจ็บปวดตรวดร้าวอย่างไร
ก็มันหิวนะ มันก็เอาอยู่อย่างนั้น กลืนแต่น้ำลายตัวเองลง

ในท้อง ซึ่งจะได้กินเนื้อให้มากหน้อยก็ไม่ได้ เพราะมันมีเนื้อเพียงนิดหน้อยติดอยู่กระดูกอยู่นั้น

อันนี้ฉันใดก็อย่างนั้นแหละ มนุษย์เราเมื่อเกิดไปแย่งไปชิงกันเข้าไปอย่างนั้น กว่าจะได้มานะ ฉิบหายวายวอดไปแล้วฝ่ายหนึ่งแล้ว อย่างนี้ก็มิแต่ความทุกข์ระทม มิแต่เวรตามสนองไปอย่างนั้น ฉะนั้นในโลกอื่น ที่ผู้มีบุญไปเกิดอยู่ มันไม่ได้แย่งชิงกันอย่างนั้น เพราะบุญใครบุญเราแต่งให้อย่างไรมา ก็พอใจอยู่ในความสุขสมบัติของตนนั้น มันเป็นอย่างนี้ คนผู้ดีทั้งหลาย คนผู้มีสติปัญญา มีบุญมาก เมื่อคนมีบุญมากเท่าใด ตัณหา ความทะเยอทะยานอยาก อันเป็นฝ่ายอกุศลต่างๆ ก็เบาบางไป

คนที่มีความอยากมาก ความกำหนัดยินดีมาก แสดงว่ามีบุญน้อย กิเลสหลายนกว่าบุญ บุญสู้อำนาจกิเลสไม่ได้ ดังนั้นกิเลสมันจึงครอบงำจิตใจ ให้เกิดความอยากได้เหลือล้นพันประมาณ ดังนั้นเมื่อพูดมาถึงตอนนี้ละ ก็พอจะแลเห็นแล้วว่า การสั่งสมบุญเป็นหน้าที่ของเรา ผู้เบือนหน้าต่อกิเลสและกองทุกข์ทั้งหลาย ผู้เบือนหน้าต่อกิเลสและกองทุกข์ แล้วไม่สั่งสมบุญกุศล ไม่ทำความดีอย่างนี้แล้วจะให้พ้นไปเอง มันไม่ได้เลย จะให้จิตนี้พ้น

จากกิเลสตัดหาไปไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้นเพราะว่าจิตใจนี้ มันสร้างกิเลสตัดหาให้แก่ตัวเองมานับภพนับชาติไม่ถ้วนแล้ว ไม่ใช่กิเลสตัดหามันเกิดเอง จิตดวงนี้แหละสร้างขึ้นปรุงแต่งขึ้นมา แล้วยึดถือเอาไว้ตั้งนั้นนะ มันถึงติดสอยห้อยตามจิตใจนี้มานับชาตินับภพไม่ถ้วนแล้ว บางชาติเมื่อมันไปยึดกิเลสหยาบๆ อย่างวานี้แล้ว ก็ไปทำบาปทำกรรมเข้าไป บาปกรรมนั้น ก็ตามสนองให้เป็นทุกข์ในชาติต่อไป ไปเสวยทุกข์อยู่ในนรกอบายภูมินานแสนนาน

นี่ ต้องสาวดูต้นเหตุให้มันได้ คนเรานะ มันลืม มันระลึกชาติหนหลังไม่ได้ จึงคล้ายๆ ว่าตนเกิดมาในชาตินี้ นึกว่าไม่ได้เสวยผลแห่งบาปกรรมความชั่วอะไร ที่เป็นชาติอดีตที่ล่วงมาแล้วโน่นนะ เพราะเกิดมาชาตินี้ เห็นดีๆ อยู่ที่นี่ มีร่างกายก็สมบูรณ์อยู่ ไม่เห็นว่าวิบัติแปรปรวนอะไรที่ไหน นี่ละ คนเราลืมตัวตรงนี้แหละ มันระลึกชาติหนหลังไม่ได้ แล้วก็เชื่อต่อคำสอนของพระพุทธเจ้าอีกด้วย พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรื่องของชีวิต ในอดีตก็ทรงแสดงมา ปัจจุบันก็ทรงแสดง อนาคตก็ทรงแสดง ชีวิตจิตใจของปุถุชนผู้มีกิเลสตัดหาหุ้มห่ออยู่นี้ มันมีอดีต

มันมีปัจจุบัน มันมีอนาคตอยู่อย่างนี้ ต้องเข้าใจ เว้นเสียแต่ท่านผู้สิ้นอาสวะกิเลสแล้วนั้น ท่านไม่มีอดีต ไม่มีปัจจุบัน ไม่มีอนาคต เพราะอะไรละ ก็เพราะหมายความว่าท่านไม่เกิดอีก ก็ไม่มีอดีตแหละที่นี้

ผู้มีกิเลสมาเกิดในชาตินี้ ชาติหลังโน้นก็เป็นอดีตชาติ มันเป็นอย่างนั้น เรื่องบัดนี้เมื่อยังละกิเลสไม่หมด ทำกรรมดีบ้างทำกรรมชั่วบ้าง เอ้า กรรมดีกรรมชั่ว มันก็นำไปในอนาคตนั้นแน่ะ ไปเกิดในภพน้อยภพใหญ่ในอนาคตต่อไป สาเหตุที่จะมีอดีต อนาคต ปัจจุบัน ก็เพราะกิเลส ท่านผู้สิ้นกิเลสแล้ว ท่านไม่เกิดอีกแล้ว มันก็หมด ไม่มีอดีต อนาคต ปัจจุบัน นี้ก็ไม่มี คือว่าไม่ได้นี้กว่าเราเกิดอยู่ในที่นี้ในที่นี้ อย่างนั้นนะ ไม่มีคือว่า จิตของท่าน มันมีดวงเดียว จึงหมดสมมติ หมดบัญญัติ เป็นอมตธาตุ อมตธรรม เป็นธรรมที่ไม่มีปัจจัยปรุงแต่งไปในอดีต อนาคตอะไรเลย เพราะฉะนั้นแหละ พระพุทธเจ้าจึงได้ทรงแสดงว่าพระนิพพานนั้นนะ ไม่ได้มีอยู่ในโลกนี้ โลกหน้าอะไรเลย ไม่มีอยู่ในดวงพระอาทิตย์ ดวงพระจันทร์ ดวงดาวก็ไม่มี อยู่ในธาตุดินก็ไม่มี ธาตุน้ำก็ไม่มี ธาตุไฟก็ไม่มี ธาตุลม

ก็ไม่มี อากาศธาตุก็ไม่มี วิญญาณธาตุก็ไม่มี พระองค์
ปฏิเสศหมด พระนิพพานไม่ได้อยู่ในสภาวะธรรม สภาวะธาตุ
ต่างๆ เหล่านี้ ให้พากันสิ้นนิชฺฐานดู

อ้าว ถ้าอย่างนั้นพระนิพพานก็ไม่มีชิตี พระนิพพาน
มีอยู่ ถ้าไม่มี พระองค์เจ้าคงไม่ทรงตรัสไว้ว่า **นิพพานัง**
ประระมัง สุขัง พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง **นิพพานัง**
ประระมัง สุขญญัง พระนิพพานเป็นของสุขอย่างยิ่ง ก็แสดง
ว่าพระนิพพานมี ถึงได้ว่ามีความสุขอย่างยิ่ง สุขเป็นยอด
แห่งความสุข สุขอื่นเสมอด้วยสุขในนิพพานไม่มี ที่ว่า
พระนิพพานเป็นของสุข หมายความว่าสุขจากราคะ
สุขจากโมหะ สุขจากโทสะ สุขจากมานะ ทิฏฐิ บาป
กรรมกรรมอันชั่วต่างๆ ไม่มีเลย ดับไป หมตสุขจากความ
เกิด แก่ เจ็บ ตาย ความทุกข์โศก ความร้องให้รำไร ความ
เสียใจดีใจต่างๆ ไม่มีในพระนิพพาน ก็เพราะเหตุนั้นแหละ
พระพุทธรเจ้าก็จึงได้แนะนำสั่งสอนให้พุทธบริษัทยินดี
ต่อพระนิพพาน เมื่อได้ยินได้ฟังดังนี้แล้ว ก็ขอให้ตั้งใจ
ของตนๆ ให้เข้าถึงพระนิพพานให้ได้ ดังแสดงมา

๓

ที่พึ่งอันประเสริฐ

(แสดง วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๓๓)

ต่อไปนี้ไปฟังพากันตั้งใจสำรวมใจของตนให้ดี โอกาสอันดีมาถึงแล้ว การที่เรายังไม่ตาย ยังมีชีวิตเป็นอยู่ ลมหายใจเข้าออกยังมีอยู่ ก็ขอให้พากันตั้งใจทำใจของตนให้แน่วแน่ ดิ่งลงในคุณพระรัตนตรัย คือพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ พระคุณทั้งสามนี้อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจเลื่อมใส ใจเคารพนับถือบูชา นั่นแหละ คุณพระรัตนตรัยไม่ใช่มีรูปร่างอะไร เป็นธรรมารมณ์ เกิดขึ้นกับใจของแต่ละบุคคล ผู้มีศรัทธา ผู้มีความเชื่อมั่นว่าพระคุณทั้งสามนี้เป็นที่พึ่งกำจัดทุกข์ภัยได้จริงๆ เมื่อผู้ใดมีความเชื่อมั่นอย่างนั้น พระคุณทั้งสามนี้ก็จะไปตั้งอยู่ในจิตใจของผู้นั้น ทำให้ใจอบอุ่น เพราะพระคุณนี้เป็นของประเสริฐ เมื่อเกิดขึ้นในจิตใจของผู้ใด ก็ทำใจของผู้นั้นให้อบอุ่น เหมือนอย่างบุคคลผู้อยู่ในอาคารสถานที่ปลอดภัย กันฝนได้

กันลมกันแดดได้ กันสัตว์เลื้อยคลานต่างๆ ได้ ก็ย่อมมีความอ่อนใจในสถานที่เช่นนั้น อันนั้นเรียกว่าเป็นสถานที่ป้องกันภัยภายนอก ส่วนจิตใจนี้มีคุณพระรัตนตรัยเป็นเครื่องป้องกันภัย คือความทุกข์ของจิตใจ เมื่อคุณพระรัตนตรัยบังเกิดขึ้นในจิตใจของผู้ใดแล้ว ความทุกข์ใจของผู้นั้นก็เบาบางไป ผู้นั้นก็มึจิตใจปลอดโปร่งอยู่ ทั้งกลางวันและกลางคืน นี่เรื่องที่ฟังของคนเรา มันมีสองอย่าง ให้คิดดู พิจารณาดู แต่คนส่วนมากนะ มักจะหาที่ฟังกันตั้งแต่ภายนอก หาเงินหาทองมาสร้างบ้านใหญ่โตโอโถงอยู่กัน เมื่อได้อยู่บ้านดีๆ แล้ว ก็นี้กว่าตนสบายแล้ว อันนี้เป็นความประมาทแท้ๆ อันนั้นเป็นที่ฟังของร่างกายต่างหาก บ้านเรือน ส่วนบุญกุศลคุณพระศรีรัตนตรัยเป็นที่ฟังทางใจ อย่าลืม คุณพระรัตนตรัยจะเกิดมีได้ก็เพราะผู้นั้นมีข้อวัตรปฏิบัติ เช่น ไหว้พระสวดมนต์ การกราบ การไหว้ การกล่าวสรรเสริญพระคุณทั้งสามประการนี้ ด้วยวาจา แล้วด้วยการภาวนา นี้ก็น้อมถึงคุณพระรัตนตรัย นี้อยู่เสมอ นี้ก็น้อมว่าเอาเป็นที่ฟังอยู่อย่างนั้น ที่ฟังอื่นของข้าพเจ้าไม่มี พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็น

ที่ฟังของข้าพเจ้าอันประเสริฐ นัตถิ เม สระระณัง อัญญัญญ
พุทฺโธ เมสระระณัง ะระรัง ธัมโม เม สระระณัง ะระรัง สังโฆ
เมสระระณัง ะระรัง ท่านก็เรียบเรียงเป็นภาษาบาลีไว้อย่างนี้
 นั้นแหละ เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจความหมาย แล้วให้ได้หมั่น
 นึกเสมอ

ไม่เช่นนั้นแล้วก็อย่างว่า คนเรากลายเป็นสองจิต
 สามใจไป เต็มใจคิดว่าสิ่งนั้นประเสริฐช่วยกำจัดภัยพิบัติ
 ต่างๆ ได้ อ้าว ก็ตื่นตื่นไปตามเขา เต็มใจก็ไปเชื่อ ไป
 นับถือสิ่งนั้น แล้วลืมนึกแก่สามประการแล้ว นั้นแหละ
 คนมีใจไม่มั่นคง ไม่เห็นแจ้งในคุณพระรัตนตรัยจริงๆ
 ไม่ยอมมอบกายถวายชีวิตต่อคุณพระรัตนตรัยนี้ให้จริงจัง
 ลงไป แล้วก็ใครว่าอะไรดีก็หลงไหลไปตามอย่างที่ว่านั้น
 แหละ เช่นนี้ท่านว่าไม่เป็นทางพ้นทุกข์ได้ ถ้าทำใจแบบนี้
 ธรรมดาความจริงมีอันเดียว ไม่มีสองเลย

ดังนั้นเมื่อเราพิจารณาเห็นว่า พระพุทธเจ้าท่านนั้นเป็น
 พระศาสดาเอกในโลกล เป็นผู้ยอดเยี่ยมในคุณงามความดี
 ในความสิ้นไปซึ่งของกิเลสตัณหาของพระองค์ พระองค์
 ทำอัสวะกิเลสตัณหาให้สิ้นไปก่อนคนอื่นทั้งหมดทีเดียว
 ไม่มีใครที่จะไปค้นพบหนทางดับกิเลสกองทุกข์ออกจาก

จิตใจนี้ก่อนพระองค์ ไม่มีเลย เมื่อผู้มาพิจารณาเห็น
ความประเสริฐของพระองค์อย่างนี้แล้ว จึงได้มั่นใจ มี
ความเชื่อ มีความเลื่อมใสอย่างแรงกล้า จนมอบกายถวาย
ชีวิตบูชาเลย เพราะว่ามองดูแล้วว่า นอกจากพระพุทธเจ้า
แล้วมีแต่พระอรหันตสาวกของพระองค์เท่านั้นแหละ จะ
เป็นผู้ประเสริฐในโลกนี้ เพราะเป็นผู้หมดกิเลสตัดหน้าแล้ว
คนนอกนั้น กิเลสตัดหน้ายังไม่หมด บางคนบางพวกหรือ
สัตว์บางจำพวกหนาแน่นไปด้วยกิเลสตัดหน้าอยู่มากมาย
แล้วอย่างนี้จะเอาเป็นที่พึ่งได้อย่างไร เพราะต่างคนต่างก็
มีจิตใจเศร้าหมองอยู่ด้วยอุปกิเลสต่างๆ ผู้ใดพิจารณา
เห็นอย่างนี้แล้ว ก็ไม่เถลไถลไปนับถือสิ่งอื่นว่าเป็นที่พึ่ง
อันประเสริฐได้ ก็มอบกายถวายชีวิตบูชาคุณพระรัตนตรัย
โดยส่วนเดียว ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าเห็นแจ้งในพระคุณทั้ง
สามประการนี้ ด้วยปัญญาของตนเองโดยตรง

การปฏิบัติธรรมก็มุ่งหวังว่าเห็นอะไรให้เห็นแจ้ง
ประจักษ์จริง ๆ ไม่ใช่เห็นแต่พอลางๆ เท่านั้น เห็นคุณพระ
รัตนตรัยก็เห็นแจ้งด้วยปัญญาว่าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐจริงๆ
อย่างนี้ เห็นบุญกุศลก็เห็นแจ้งจริงๆ ว่าบุญนี้อำนวย
ความสุขให้แก่ผู้กระทำจริงๆ เห็นความเกิดแก่เจ็บตายว่า

เป็นทุกข์อย่างนี้ก็เห็นด้วยปัญญาจริงๆ เห็นว่าเป็นทุกข์จริงๆ เห็นความโศกเศร้าเสียใจ พิโรธำพันต่างๆ ความคับแค้นใจ ความเหี่ยวใจ หมู่นี้ว่าเป็นทุกข์จริงๆ นั่นแหละ แสดงว่าพระพุทธรเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายท่านไม่มีความโศกเศร้าเสียใจ เป็นต้น ดังกล่าวมานี้เลย ท่านถึงไม่มีทุกข์ นั่นแหละ **แต่คนธรรมดาสามัญไม่รู้จักทุกข์** เมื่อทุกข์เกิดขึ้นมาแล้ว ก็ไปยึดถือเอาทุกข์ไว้เป็นสมบัติของตน **อย่างนี้ทุกข์มันก็ติดตามจิตใจไปทุกแห่งทุกหน จะไปที่ไหนทุกข์มันก็ติดตามไปเป็นอย่างนั้น** เพราะฉะนั้นแหละ เมื่อเราเห็นแจ้งในคุณพระรัตนตรัยว่าเป็นที่พึ่งอันประเสริฐจริงๆ แล้วก็ต้องมาเห็นแจ้งในทุกข์ตามเป็นจริงอย่างที่ว่านี้ สรุปลงแล้วว่า **เมื่อดวงจิตยังอาศัยอยู่ในขันธุ์ห้าตราบใด ความทุกข์ก็มีอยู่ในตราบนั้น** ดวงจิตนี้หลุดพ้นออกจากขันธุ์ห้าแล้ว ไม่ได้ไปเกิดในขันธุ์ห้าอื่นต่อไปอีก นั่นแหละ จึงจะหมดทุกข์ ให้เข้าใจอย่างนั้น ความแก่ ความชรา ความเจ็บป่วยไข้ ก็เพราะอาศัยมีรูปมีกายอันนี้แหละ มีความแก่ ความเจ็บป่วยไข้ ถ้าไม่มีรูปมีนามอันนี้แล้ว ก็ไม่มีความเจ็บป่วยไข้ ตลอดถึงความตายก็ไม่มี

พิจารณาให้เห็นชัดลงไปอย่างนี้ อันนี้แหละ ท่าน
เรียกว่าพระธรรม เป็นธรรมอันยิ่งที่เดียว ความเห็นแจ้ง
อย่างว่านี้ เมื่อเห็นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ในขั้นนี้ทำ
ว่าเป็นทุกข์ เห็นความโศกเศร้าเสียใจพิโรธำพันต่างๆ เป็น
ทุกข์ แล้วมันก็สวาคินไปว่า ทุกข์มันมาจากอะไร ทุกข์
เหล่านี้ พระพุทธเจ้าก็ทรงตรัสว่ามาจาก **ตัณหา อุปาทาน**
เราก็พิจารณาดูให้เห็นว่าตัณหา มันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้
อย่างไร **ตัณหา**คือความอยาก เมื่อมันอยากได้อะไรแล้ว
ยังไม่ได้สมประสงค์ ก็ถือมันอยู่อย่างนั้นแหละ ก็ถือมัน
ไว้นใจ วิตก วิจาร์ณอยู่อย่างนั้น แสวงหาอยู่อย่างนั้น
นี่การแสวงหาเช่นนั้นแหละเป็นตัวกรรม เป็นอย่างนั้น
บางคนก็ละความอยากไม่ได้ตลอดชีวิตเลย ความอยาก
เหล่านี้ทำให้เราทำกรรมดีบ้างทำกรรมชั่วบ้าง เกิดเป็นกรรม
ขึ้นมา ความอยากอันนี้ กรรมดีกรรมชั่วก็อำนวยผลให้
แก่เจ้าของผู้กระทำ ท่านเรียกว่า**วิบาก** เกิดไปชาติใด
กรรมนี้ก็ติดสอยห้อยตามไปอำนวยความสุขความทุกข์
ให้อยู่อย่างนั้นแหละ การที่บุคคลมาสะสมตัณหาให้หนา
แน่นขึ้นในใจ มันก็กลายเป็น**อุปาทาน** อุปาทานก็เป็น
ปัจจัยบังเกิดภพ บังเกิดชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปรีทเวะ

ทุกข์ โทมนัส อุกายาส เป็นอันว่าความทุกข์ทั้งหลายย่อมเกิดขึ้นได้ด้วยเหตุปัจจัยอย่างนี้

ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าคนเราไม่รู้จักอุบายวิธีละตัณหาอันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เมื่อความอยากเกิดขึ้นในใจ ก็ไม่มีอุบายสนใจเลย ก็ไปตามความอยากนั้น แสวงหาไปตามความอยากนั้น บางทีก็อยากไปทางชั่วก็มี เมื่ออยากไปทางชั่ว ก็ไปทำชั่วกับความอยากนั้น อยากฆ่าสัตว์อยากลักทรัพย์ของผู้อื่นมาเป็นของตน อยากประพฤตินอกใจผัวนอกใจเมีย คือว่าไปเล่นชู้จากผัวจากเมีย หรือว่าไปเล่นเมียของคนอื่น ไปเล่นกับผัวคนอื่นทางประเวณี หมู่นี้ก็อาศัยความอยากทั้งนั้นแหละ การกล่าวมูสาวาท พุดเท็ง พุดส่อเสียด พุดคำหยาบ พุดเพื่อเจ้าหมู่นี้ ก็เพราะอาศัยความอยาก อยากหลอกหลวงคนนั้นคนนี่ให้หลงเชื่อตน แล้วตนจะได้เงินได้ทองกับเขาอะไร นั้นแหละจึงยอมพุดเท็ง เช่นอย่างว่าคนค้าขายอย่างว่านี้ ของราคาร้อยบาท ครั้นเมื่อเวลาเขามาขอซื้อ จะขายร้อยห้าสิบบาทอย่างนี้ โอ้ มันขายแพงแท้ โอ๊ย ซื้อมาแพงนา ซื้อมาร้อยสามสิบบาทแล้วนา ขอเอากำไรเพียงแค่นี้สิบบาทเท่านั้นแหละ ไม่เอาหลายดอก ก็เพราะอยากได้กำไรหลาย

จึงต้องโกหกเขา มันเช่นนี้แล้ว จะเป็นผู้มีศีลได้อย่างไร

ธรรมดาผู้มันในศีลแล้ว มันก็ต้องพูดตรงไปตรงมา
ต้นทุนมันเท่าไร ก็ขอเอากำไรเท่าไร ก็บอกเขาตรงๆ ถ้า
ลูกค้ามันต่อรองอย่างนี้ละ เขาเห็นใจเขาก็เอา ธรรมดา
การค้าขาย ทุกคน ถ้าไม่มีกำไรก็ไม่ค้าขายเลย ก็มุ่งเอา
กำไรนั่นเองแหละ จึงลงมือค้าขาย แต่ในทางธรรมแล้ว ท่าน
สอนให้อย่าไปเอากำไรเกินควร ต้องนึกถึงอกเขาอกเราด้วย
เขาผู้มาซื้อของๆ เราเขาก็มีเงินจำกัด เงินเขาก็ไม่มากเช่นนี้
ถ้าหากไปเอากำไรมากๆ เขาก็ซื้อไม่ได้ หรือว่าเขาซื้อได้ เขาก็
ซื้อในราคาแพง ก็ทำให้คนมีสตางค์น้อยเดือดร้อนไปอย่า
ว่าไม่เป็นบาปเป็นกรรมนะ การเอากำไรเกินควร ก็เป็น
บาปอกุศล ท่านจัดว่าเป็นความโลภ ความอยากได้ไม่มี
สิ้นสุด เอ้า มันอยากดื่มสุราเมรัย กัญชา ยาฝิ่น เฮโรอีน
ก็เกิดจากตัณหาทั้งนั้น **ความอยากอันนี้มีวิชาเป็นเพื่อน
เมื่ออวิชา ความไม่รู้เข้าครอบงำแล้ว มันก็มองเห็นว่า
ความอยากอย่างนี้เป็นทางแห่งความสุขความสนุกสนาน**
ไม่นึกถึงว่าเรื่องมันจะเป็นบาปเป็นโทษ ไม่นึกถึงพุทธ
บัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงห้ามไว้ ไม่คำนึงเลย ถึงว่า
นึกถึงได้ก็ไม่กลัวบาป อาศัยอวิชาตัณหาครอบงำจิตใจ

ให้ฟังพากันภาวนาดู พิจารณาให้เห็น แต่ถ้าหากผู้ที่ยังละตัณหาไม่ได้ทั้งหมดก็ขอให้ละตัณหาอันพาให้ไปทำบาปดังกล่าวมานั้นให้ได้ แล้วก็ตัณหาส่วนกลางหรือส่วนละเอียดมันยังอยู่ ก็คิดพากเพียรพยายามละมันไป มันก็คงไม่เหลือวิสัย **ตัณหาหยาบๆ** ที่พาให้ทำบาปนี่**ชิ** เป็นของสำคัญนะ เป็นปัญหาที่เราจะต้องละ จะต้องแก้ไข ไม่เช่นนั้นแล้วตัณหาเหล่านี้มันก็พาไปสู่ทุกข์ในอบายภูมิ **ทั้งสี่ มีนรกเป็นต้น** อันตัณหาก็มีส่วนอยู่เหมือนกัน ดังนั้นพุทธศาสนิกชนไม่ควรที่จะเมินเฉยในคำสอนของพระพุทธเจ้า บางคนก็คิดเห็นว่าปฏิบัติตามได้ยากลำบาก เพราะไปขัดต่อความประสงค์ของตัวเอง ตนเองไม่ยอมละความคิดความเห็นและความอยากของตัวเอง จึงปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้ ผู้จะปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ ก็ต้องเชื่อต้องเลื่อมใสมั่นในพระธรรมคำสอนจริงๆ เมื่อมีความเชื่ออย่างแรงกล้าอย่างนั้น ก็ยอมละความเห็นพื้นๆ แต่เดิมของตนทิ้งเสียได้ แล้วมาเห็นตามที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ ทรงบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดล่วงเกินพระพุทธบัญญัติ สิ่งนี้เป็นบาปเป็นโทษ เราก็มาเห็นชอบตาม **บาปโทษกับความทุกข์ก็อันเดียวกันนั้นแหละ**

เมื่อไม่ต้องการความทุกข์ก็ไม่ต้องทำบาปกัน

อันนี้คนเราส่วนมากไม่อยากจะทุกข์ เกิดขึ้นมาแล้ว มีข้าวของเงินทองอะไร มีลูกมีเมียมา ก็อยากให้ซื่อสัตย์ สุจริตต่อกัน แล้วมีข้าวของเงินทองมา ก็ไม่อยากจะให้ใคร มาจี้มาปล้น มาลักเอาไป มาฉ้อโกงเอาไปอย่างนี้ เกิดขึ้นมา ใครก็อยากให้มีความจำเริญเพราะอ่อนหวานพูดออกไป แล้วให้มีคนนิยมนับถือ แล้วเกิดมาแล้วใครก็อยากเป็นคนดี มีสติปัญญาดี ไม่อยากเป็นใบ้เป็นบ้าเสียจริตผิด มนุษย์ธรรมดา คนเราอยากดีทั้งนั้นแหละ แต่เมื่ออยากดีแล้ว ตนไม่ปฏิบัติตามธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จะดีได้อย่างไรละ พระพุทธเจ้าพิจารณาเห็นแล้วว่า โทษของการฆ่าสัตว์ นอกจากไปตกนรกอบายภูมิแล้ว พ้นจากนรกมาแล้วมาเกิดเป็นสัตว์ เป็นคนมีอายุสั้นพลันตายง่าย ผู้เบียดเบียนสัตว์ให้เจ็บให้ปวดให้ทนทุกข์ทรมานกรรมนั้นตามมาสนอง เกิดมาชาติใดก็มีโรคภัยเบียดเบียนอย่างร้ายแรง ทนทุกข์ทรมาน จะตายก็ไม่ตาย จะหายก็ไม่หาย โทษทรมานสัตว์เป็นอย่างนั้น จนกว่าจะหมดกรรมหมดเวรนั้น จึงจะหายไป เรื่องหยูกเรื่องยาอย่าไปถามถึงเลย ไม่มีทางหروب จะเอายามาระงับกรรมเวร ที่ตนทำมาแล้ว

นี่ไม่ได้ จะเอาเวทมนต์กลคาถาสะเดาะเคราะห์ก็ครั้ง ก็
ไม่มีทางหลุดมัน

เป็นอย่างนี้ชีวิตของคนเรามันจึงลุ่มๆ ดอนๆ นั่น
แหละ ก็เพราะการกระทำนั่นเอง เอ้า การมีสิ่งของอันใดมา
เมื่อหากว่าตนมีกรรมมีเวรมาแต่ก่อน ตนได้เคยลักของ
เขามา กรรมนั้นมันก็ตามมาสนอง ให้เขามาลักเอาของๆ ตน
มาจี้มาปล้น มาหลอกหลวงห้อยโงงเอา มีผิวมีเมียมาก
ไม่ซื่อสัตย์ต่อกัน เดียวก็มีชายอื่นมาหลอกเอาเมียไปเสีย
อย่างนี้ ตนก็ระทมทุกข์ในใจ บางทีสามีก็ไปติดพันกับ
หญิงอื่น ทั้งเมียอยู่เบื้องหลัง ต่างฝ่ายต่างก็เป็นทุกข์เดือด
ร้อน โทษมิจงจากรกรรม แต่คนเราไม่รู้รู้สึกตัวหรอก นึก
ว่าเป็นด้วยเหตุอื่นโน่น ไม่นึกถึงกรรมถึงเวรที่ตนทำมา
ถ้าผู้ใดนึกได้อธิษฐานใจไว้ในชาตินี้ ไม่ล่วงพुरुบัญญัติ
นั้นเสีย เช่นนี้กรรมเวรมันก็เบาบางไปหมดไปได้ คนเกิด
มาเป็นไป้เป็นบ้า เสียจริตผิดมนุษย์ธรรมดาอย่างนี้น่ะ
แทนที่คนติ่มมองเห็นแล้ว นึกว่าจะคิดนึกว่าโทษการติ่มสุรา
เมรัย ถ้าตนหากไปติ่มสุราเมรัยก็ภูชายาฝืนชาติต่อไป
ตนก็จะเป็นไป้เป็นบ้าอย่างคนนี้แหละ ไม่ได้คิดหรอก

คนส่วนมากนะ เป็นอย่างนั้น มีแต่หัวเราะ เห็นเขาเป็น
ใบ้เป็นบ้า แสดงบทบาทไม่ดีไม่งาม ก็หัวเราะกันไปเฉยๆ
นั้นแหละ แทนที่จะหาอุบายคิดเตือนใจของตน ให้สังวร
ระวังไม่ล่วงสิกขาบท พุทธบัญญัติที่ตนได้สมาทานมาแล้ว
ไม่คิดเลย เมื่อเป็นเช่นนี้ มันจะเว้นจากบาปกรรมได้
อย่างไรเล่า เพราะที่ไม่มีอุบายสอนใจของตนเอง

คนเรายังพันทุกซ์ไปในสังสารอันนี้ไม่ได้ก็เพราะ
มันคาบาปกรรมดังกล่าวมานี้ ไม่ใช่อย่างอื่นใด เอ้า บุญ
ก็ทำ บาปก็ทำ ครั้นเมื่อตายไปแล้ว บุญหลายกว่า มันก็
ไปเสวยผลของบุญก่อน หมดผลของบุญแล้ว มันก็ต้อง
เสวยผลของบาป ได้รับทุกซ์ทรมานอยู่ในนรกอบายภูมि
นานแสนนาน ครั้นพอพ้นจากนรกนั้นมาได้อย่างนี้ ก็มา
เป็นสัตว์เดรัจฉาน มาเป็นเปรต ไม่รู้อยู่ที่ชาติ กว่าจะพ้น
จากเปรต จากสัตว์เดรัจฉาน มาเกิดเป็นคนอีก มาเป็นคน
ซึ่งระจอกงอกร้อยอยู่ก็นานแสนนาน หลายชาติหลายภพ
กว่าจะได้มาพบนักปราชญ์บัณฑิต ได้ฟังคำสอนของท่าน
ท่านแนะนำสั่งสอนให้ทำตามนั้นแหละ ชีวิตถึงค่อยดีขึ้น
เป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคิดให้มันเห็น ถ้าบุคคลเรามีศีล

ละเว้นจากบาปกรรมอันชั่วแล้ว นั่นชีวิตจึงมีแต่เจริญไปเรื่อยๆ ไม่มีตกต่ำเลย เมื่อได้มาพบพระพุทธศาสนา ได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า ก็รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมของจริง ได้เห็นทุกข์เห็นภัยในสงสารดังกล่าวมานั้นแหละ เห็นต้นเหตุว่าเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ก็เพียรละต้นเหตุความอยาก ให้เบาบางหรือให้หมดไปสิ้นไป ได้เห็นว่าเมื่อมาละต้นเหตุนี้ได้เท่าใด ทุกข์ก็ดับไปเท่านั้น ข้อปฏิบัติ คือ ทาน ศีล ภาวนา หรือศีล สมาธิ ปัญญา อันนี้เป็นข้อปฏิบัติให้เป็นไปเพื่อดับต้นเหตุนี้ ให้เบาบางหรือหมดไปสิ้นไปจากจิตใจ โดยแท้จริง ดังแสดงมา

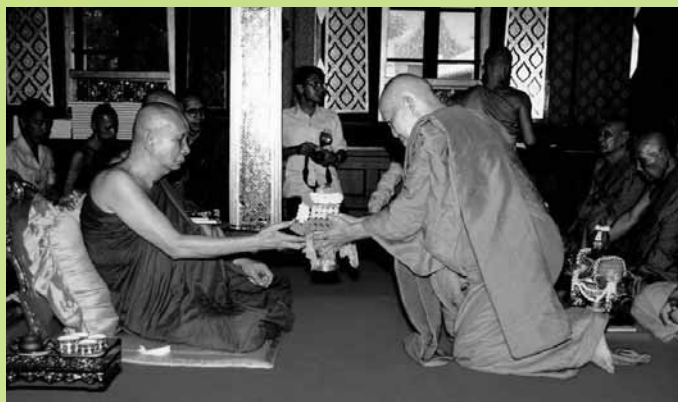
“

อันสติ สัมปชัญญะนี้
ก็สมมติเป็นโซเฟอร์ผู้กำพวงมาลัย
ได้แก่ เป็นผู้มีสติ
คอยระมัดระวังกาย วาจา จิต อยู่เสมอๆ

”

ธรรมโอวาท พระสุธรรมคณาจารย์
หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ
หนึ่งในพระกรรมฐาน คิษย์หลวงปู่มั่น ฐริทัตโต

ประวัติพระสุธรรมคณาจารย์
(หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

วัดอรัญญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่
จ.หนองคาย (โดยย่อ)

หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ เกิดในสกุลใจขาน เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๔๕๕ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะเส็ง สถานที่เกิด ต.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้อง ๗ คน ของนายผา (ภายหลังออกบวชเป็นพระภิกษุ) และนางพิมพ์ ประกอบอาชีพกสิกรรม ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ชีวิตครอบครัว พี่น้องทุกคนเสียชีวิตตั้งแต่เด็ก ส่วนโยมมารดาถึงแก่กรรมเมื่อท่านมีอายุ ๑๐ ขวบ ภายหลังต่อมาบิดามีภรรยาใหม่ ท่านจึงไปอาศัยอยู่กับยาย ก่อนกลับมาอยู่กับบิดาอีกครั้ง เมื่ออายุ ๑๓ ปี ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ เคยมีความคิดจะแต่งงานมีครอบครัวเหมือนบุพคุณทั่วไป แต่คิดปลงตกในชีวิตที่มีแต่ความวุ่นวาย มีทุกข์มีสุข เวียนไม่รู้จบสิ้น เห็นว่ามีทางเดียวเท่านั้นที่จะหลุดพ้นทุกข์ คือ **การออกบวช**

เมื่อศรัทธาแรงกล้า จึงขอบิดาเข้าวัด บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ ๑๕ วัน ก่อนเข้าอุปสมบท ที่วัดบ้านหงส์ทอง อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย เมื่อเดือนมกราคม ๒๔๗๕ สังกัดมหานิกาย โดยมีพระครูวาปีดิฐวัตร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์พรหม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ก่อนกลับมาจำพรรษาที่วัดโพธิ์ชัย บ้านหม้อ ระยะเวลาหนึ่งไปจำพรรษาที่วัดศรีสุ่มัง อ.เมือง จ.หนองคาย เข้าศึกษาด้านปริยัติธรรมจนสอบได้นักธรรมตรี

ระยะแรก หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ เริ่มศึกษาพระกรรมฐาน โดยรับเมตตาจากพระอาจารย์บุญจันทร์ เป็นผู้สอนภาวนาพุทโธ และพระอาจารย์กู๋ ธรรมทินโน เป็นครูฝึกสอนการปฏิบัติธรรม ต่อมาพระอาจารย์กู๋ได้พาท่านออกธุดงค์ไป จ.อุดรธานี และแปรญัตติเป็นธรรมยุต เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๔๗๖ ที่วัดโพธิสมภรณ์ จ.อุดรธานี โดยมีเจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จุ่ม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครูประสาธคณานุกิจ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พ.ศ. ๒๕๗๖ จำพรรษาวัดป่าสาระวารี บ้านค้อ
อ.บ้านผือ อุดรธานี เป็นที่ซึ่งพระอาจารย์มั่นเคยจำพรรษา
ได้ตั้งใจทำความเพียร มีความสงบใจมาก แต่วิปัสสนา
ยังไม่แก่กล้า ได้แต่สมถะ ออกพรรษาแล้วจึงรุดลงไป
จังหวัดเลย พักวิเวกอยู่ถ้ำผาปู่ และถ้ำผาบึง ได้ความ
สงบสงัดมาก

พ.ศ. ๒๔๗๗ พรรษา ๒ จำพรรษาวัดอรัญญวาสี
 อำเภอท่าบ่อ หนองคาย มีพระอาจารย์กู่ ธมฺมทินฺโน
 เป็นหัวหน้า ตั้งใจทำความเพียร ไม่นอนกลางวัน ค่ำลง
 ทำความเพียร เติมน้ำจนเต็ม นิ่งสมาธิ ถึงตีสอง แล้วลุกขึ้น
 ทำความเพียรจนสว่าง พอเดือนหกเดินทางกลับมาจำ
 พรรษาที่ วัดป่าบ้านค้อ ตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๗๘ พรรษา ๓ จำพรรษาที่วัดป่าสาระวาริ

พ.ศ. ๒๔๗๙-๒๔๘๐ พรรษา ๔ และพรรษา ๕ จำ
 พรรษาที่วัดอรัญญบรรพต หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ ทำ
 กาวนาจิตสงบ แล้วพิจารณาขั้นห้าเป็นอารมณ์ เห็น
 อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามสภาพความเป็นจริง แล้ว
 ปล่อยวาง จิตสงบพร้อมกับความรู้อย่างดี คล้ายหมด
 กิเลส แต่ต่อมาเรื่องต่างๆ มากกระทบ ก็รู้สึกจิตผัดปกดิ
 ห้วนไหวไปตามอารมณ์นั้นๆ อยู่บ้าง แต่ไม่รุนแรง ก็
 แสดงว่ากิเลสยังไม่หมดสิ้น พยายามแก้ก็ไม่ตกนึกในใจ
 ว่าใครหนอจะช่วยแก้จิตให้ได้ จึงนึกไปถึงกิตติศัพท์ของ
 พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต จึงชวนภิกษุรูปหนึ่ง ลงเรือจาก
 หลวงพระบาง ขึ้นไปทางอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
 เดินทางไปหาท่าน

พ.ศ. ๒๔๘๑ หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ ได้พบท่าน อาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ที่วัดเจติยฺหหลวง จังหวัดเชียงใหม่ โดยความเมตตาของหลวงตาเกตุ ซึ่งเป็นสัทธาวิหริก ของท่าน ได้พาไปพบที่ป่าละเมาะใกล้ๆ โรงเรียนแม่โจ้ อ.สันทราย ได้เห็นด้วยความอัศจรรย์ใจ เพราะตรงกับใน นิमितทุกประการ ท่านได้แนะนำว่า นักภavanaพากันติดสุข จากสมาธิ จึงไม่พิจารณาค้นคว้าหาความจริงของชีวิตกัน

ท่านช้กรุปเปรียบเทียบให้ฟังว่าธรรมดาเขาทำนาทำสวน เขาไม่ได้ทำไถบนอากาศเลย เขาทำไถบนพื้นดินจึงได้ผล ฉันทิ พระโยคาวจรผู้บำเพ็ญเพียรทั้งหลาย ควรพิจารณาร่างกายเป็นอารมณ์ จนเกิดนิพพิทา ความเบื่อหน่ายใน นามรูป ด้วยอำนาจแห่งปัญญาที่นั่นแหละ จึงจะเป็นทาง หลุดพ้นได้ ไม่ควรติดอยู่ในความสงบโดยส่วนเดียว เมื่อท่านให้อิวาทแล้ว จึงพิจารณาด้วยตัวเองว่าได้เจริญ เพียงสมณะ ไม่ได้เจริญวิปัสสนา ให้รู้แจ้งในธรรมที่ควรรู้ ควรเห็น คือ อริยสัจสี่

พระราชที่ ๖ จำพรรษาอยู่ในเขตภาคเหนือ จนถึงพระราชที่ ๑๖ แล้วเดินทางกลับ ฐุดงค์ผ่านหลวงพระบาง ประเทศลาว เข้าเวียงจันทน์ มายังหนองคาย

พระราชที่ ๑๕-๑๘ จำพรรษาที่อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

พระราชที่ ๑๙ ถึง ๒๖ หลวงปู่เหรียญ จำพรรษาเผยแผ่ธรรมปฏิบัติอยู่ทางภาคใต้

พ.ศ. ๒๕๐๒ จำพรรษาอยู่วัดอรัญญบรรพต ต.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย กาลต่อมา ท่านได้เป็นเจ้าของวัดอรัญญบรรพต หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ เป็นพระกรรมฐานพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถือเครื่องครัดในธรรมวินัย นำพาสาธุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ประพฤติปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งรับอาราธนานิมนต์ไปแสดงธรรมในที่ต่างๆ เป็นเวลากว่า ๔๐ ปี

พ.ศ. ๒๕๒๘ ท่านได้รับอาราธนานิมนต์ให้มาพำนักที่สำนักสงฆ์สวนจิตรลดา เป็นระยะรวมเวลา ๑๔ ปี ที่ท่านมาโปรดสมเด็จเจ้าอยู่หัวและสมเด็จเจ้าพระนางเจ้าฯ

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ถือเป็นวาระแห่งความ
สูญเสียของพุทธศาสนิกชนชาวหนองคายและชาวไทย
ทั่วประเทศ เมื่อหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ วัดอรัญญบรรพต
ได้ละสังขารลงด้วยอาการอันสงบ สิริอายุ ๙๓ ปี ๗๓
พรรษา

ได้เห็นว่เมื่อมละตั้นหานี้ได้เท่าใด
ทุกขก็ดับไปเท่านั้น
ข้อปฏิบัติ คือ ทาน ศีล ภาวนา
หรือศีล สมาธิ ปัญญา
อันนี้เป็นข้อปฏิบัติให้เป็นไป
เพื่อดับตั้นหานี้ให้เบาบาง
หรือหมดไปสิ้นไปจากจิตใจโดยแท้จริง

